

۲۲- چگونه جهان غرب به تثبیت مرجعیت علمی خود می پردازد؟ **جواب:** باتریت نخبگان کشورهای غیر غربی و توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی

۲۳- منظور از توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی توسط جهان غرب چیست؟ **جواب:** بخشی از علوم طبیعی را که مورد نیاز برای خدمت رسانی به کالاهای غربی است به کشورهای در حال توسعه آموزش می دهد ولی از آموزش دانش های راهبردی خودداری می کنند .

۲۴- به چه منظوری غرب به تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی می پردازد؟ **جواب:** ۱- تثبیت مرجعیت علمی غرب ۲- توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی

۲۵- علوم انسانی غرب زندگی آدمی را چگونه تعریف می کند و سازمان می دهد؟ **جواب:** بر بنیان های هستی شناختی انسان شناختی و روش های معرفتی بعد از رنسانس زندگی آدمی را صرف نظر از ابعاد معنوی به گونه ای سکولار و دنیوی تعریف می کند و سازمان می دهد

۲۶- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی چه نقش و تاثیری داشته است؟ **جواب:** علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند تا فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

۲۷- چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند؟ **جواب:** زیرا موجب می شوند فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

۲۸- دلیل تلاش کشورهای غربی برای ممانعت از دستیابی ایران به تکنولوژی هسته ای چیست؟ **جواب:** ۱- حفظ مرجعیت علمی غرب ۲- مانع استقلال علمی و هویت مستقل ایرانی شوند.

۲۹- چرا در برابر تلاش جامعه علمی ایران برای تدوین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و مبانی معرفتی اسلامی مقاومت می شود؟ **جواب:** ۱- جلوی خودباوری فرهنگی ایران و سایر کشورها گرفته شود. ۲- مانع از مقاومت فرهنگی ایران در برابر بنیان های هستی شناسانه، انسان شناسانه و معرفت شناسانه فرهنگ جهان غرب شوند.

سوالات درس نهم

۱- چرا در قرن هجدهم ارزش ها و آرمان های دنیوی برای جهان غرب موجی از امید آفرید؟ **جواب:** چون امید به حاکمیت دنیوی و این جهانی انسان، امید به قدرت و سلطه آدمی بر طبیعت و امید به ایجاد بهشتی بر روی زمین که پیش از آن در آسمان به دنبال آن بود.

۲- ارزش ها و آرمان های دنیوی جهان غرب که موجی از امید در قرن هیجدهم آفرید را بنویسید. **جواب:** ۱- سکولاریسم و انکار آسمانی بودن دین ۲- اومانیسم و تمرکز توجه به انگیزه ها و ارزش ها و آرمان های انسانی ۳- قطع ارتباط با متافیزیک و فراموشی مبدا و معاد

۳- انواع چالش های جدید فرهنگ جدید فرهنگ را نام ببرید و برای هر یک نمونه ای ذکر کنید. **جواب:** ۱- اقتصادی (بحران بیکاری، رکود اقتصادی) سیاسی (عدم مشروعیت نظام های سیاسی، ساختار معیوب سازمان ملل متحد) اجتماعی (گسترش اعتیاد، طلاق) فرهنگی (بحران های معرفتی، هویتی، نیهیلیسم) ۲- منطقه ای (جنش

- های ضد استعماری مثلاً جنبش الجزایر، ویتنام و... فرامنطقه ای (چالش شرق و غرب، غرب و اسلام) ۳- مقطعی (بحران های اقتصادی ۲۰۰۸، ۱۹۲۹) مستمر (چالش فقر و غنا) ۴- خرد (بحران های سیاسی و اقتصادی کشورهای هم پیمان غرب) کلان (جنبش ضد جهانی شدن، و ال استریت) ۵- معنوی و دینی (ضعف اخلاق و معنویت) ۶- معرفتی و علمی (تجربه گرایی محض، حس گرایی) ۷- درون فرهنگی (تقابل لیبرالیسم با سوسیالیست) بین فرهنگی (تقابل غرب با اسلام) ۸- تمدنی (برخورد و تعارض تمدن هابین هندوچین و اسلام و امریکا و ژاپن و اسلاوها "طبق نظریات تینگتن") ۹- ذاتی (فقر و غنا) عارضی (بحران های بیکاری و رکود)
- ۴- لیبرالیسم متقدم چه رویکردی داشت؟ چگونه عمل کرد؟ **جواب:** لیبرالیسم متقدم (در قرن ۱۸ و ۱۹) رویکردی فردی و اقتصادی داشت. و موجب شد: ۱- نظام ارباب - رعیتی و ارزش های اجتماعی آن درهم ریخته شود ۲- کشاورزان را از بردگی عام رها کرده و به استثمار و بردگی جدید در قالب گارگران تبدیل کرد. ۳- اجازه مهاجرت به کشاورزان داد تا سرمایه وجود خود را به صورت کارگر در معرض خرید سرمایه داران قرار دهند. ۴- مانع مداخله دولت ها و کمک به مستمندان می شدند.
- ۵- مالتوس در نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد می شوند چه اعتقادی داشت؟ **جواب:** انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می آید، اگر نتواند قدرت خود را از والدینش دریافت کند و اگر جامعه خواهان کار او نباشد، هیچ گونه حقی برای دریافت کمترین مواد غذایی، مقام یا موقعیت ندارد. و طبیعت حکم به رفتن او می کند و این حکم اجرامی کند.
- ۶- ریکاردو در خصوص مسایل اقتصادی برای حکومت گران چه وظایفی در نظر می گیرد؟ **جواب:** حکومت گران به حفظ صلح، دفاع از مالکیت، کاستن از بهایی که باید برای قانون پرداخته شود و رعایت صرفه جویی در بخش های مختلف دولت بپردازند، سرمایه و مردم راه خود را خواهند یافت.
- ۷- نمونه ای از عملکرد لیبرالیسم اقتصادی در قرن ۱۹ بنویسید. **جواب:** با وجود قحطی سال ۱۸۴۶ ایرلند دولت مردان انگلیسی از هر اقدامی برای مقابله با آن خودداری کردند و یک و نیم میلیون نفر تلف شدند و یک میلیون نفر مهاجرت کردند.
- ۸- شعار لیبرالیسم چه بود؟ **جواب:** آزادی، خصوصاً آزادی اقتصادی جهت باز کردن راه استثمار برای صاحبان ثروت
- ۹- چگونه لیبرالیسم موجب چالش فقر و غنا شد؟ **جواب:** لیبرالیسم با تکیه بر شعار آزادی و آزادی اقتصادی راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرده و عدالت را در عرصه حیات انسانی نادیده انگاشتند و چالش فقر و غنا در بطن و ذات فرهنگ غرب شکل گرفت.
- ۱۰- بلوک شرق و غرب چگونه شکل گرفت؟ **جواب:** جهت حل چالش فقر و غنا مارکس لیبرالیسم اقتصادی، فرد گرایی لیبرالیستی، اقتصاد سرمایه داری و مالکیت خصوصی را نقد کرد و معتقد به حرکت انقلابی برای ایجاد جامعه سوسیالیستی و کمونیستی شد. و با به قدرت رسیدن حزب کمونیست در شوروی بلوک شرق (چپ) در مقابل نظریه های لیبرالیستی جهان غرب (راست) شکل گرفت.
- ۱۱- بلوک شرق و بلوک غرب شامل کدام جوامع بودند؟ **جواب:** بلوک شرق: روسیه و کشورهای اروپای شرقی و چین. بلوک غرب: آمریکا و اروپای غربی
- ۱۲- شعار نظام های سوسیالیستی و مارکسیستی چه بود؟ **جواب:** عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت

- ۱۳- شباهت و تفاوت دوا بر قدرت شرق و غرب را توضیح دهید. **جواب:** تفاوت: از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز قرار می گرفتند. شباهت: از جهت فرهنگی به فرهنگ واحدی تعلق داشتند یعنی شرق سیاسی نیز در متن غرب فرهنگی قرار داشت.
- ۱۴- مبانی نظری مارکسیسم در چه چارچوب فرهنگی قرار داشت؟ **جواب:** نظریه ی مارکسیسم در چارچوب بنیان های فرهنگی غرب به حل مسایلی می پرداخت که در متن این فرهنگ پدید آمده بود (قصد عبور از بنیان های نظری غرب را نداشت). و رویکردی سکولار حتی ماتریالیستی نسبت به عالم داشت.
- ۱۵- چالش های بلوک شرق و غرب از کدام نوع چالش ها محسوب می شد؟ **جواب:** ۱- جهانی ۲- درون فرهنگی ۳- عارضی ۴- تمدنی
- ۱۶- منظور از مفهوم آزادی مثبت و آزادی منفی چیست؟ **جواب:** آزادی مثبت یعنی آزادی برای چه؟ (آزادی برای فرصت ها، آزادی برای پیشرفت و توسعه جامعه) آزاد شویم که به چه برسیم. آزادی منفی یعنی آزادی از چه؟ از چه چیزهایی آزاد شویم (آزادی از استبداد و ظلم و...) انقلاب ها آزادی از ظلم هستند.
- ۱۷- اولین چالش جوامع صنعتی چه بود و چگونه به وجود آمد؟ **جواب:** چالش فقر و غنا. در جوامع لیبرال با آزادی صاحبان سرمایه، بهره کشی جدید از کارگران (که قبلاً کشاورز بودند) به شدت گسترش یافت.
- ۱۸- در دوران تقسیم دو قطبی جهان به بلوک شرق و غرب هر یک از کشورهای منطقه خاورمیانه به کدام یک از دو قطب تعلق داشت؟ **جواب:** کشورهای وابسته به بلوک غرب: ترکیه، عربستان، کویت، امارات متحده عربی، عمان، اردن، یمن شمالی، قطر، بحرین، ایران قبل از انقلاب، لبنان، مصر بعد از جمال عبدالناصر کشورهای وابسته به بلوک شرق: سوریه، عراق، یمن جنوبی، مصر تا اول حکومت انور سادات، سودان

سوالات درس ۱۰

- ۱- دونوع جامعه متقابل در دیدگاه قرآن را توصیف کنید: **جواب:** ۱- جامعه ای که هرگونه ستیزه و نزاع ناشی از خون، نژاد و طبقه و... را از بین می برد و همه بشر را بر مدار آرمانی حقیقی و اصیل جمع می کند. ۲- جامعه ای که به گروه های پراکنده و متخصص تجزیه می شوند و ظرفیت ها و نیروهایشان نابود می شود.
- ۲- اگوست کنت دلایل بروز جنگ در گذشته را چه می دانست؟ و چرا معتقد بود جنگ در فرهنگ غرب عارضی و تحمیلی بوده است؟ **جواب:** معتقد بود در گذشته فاتحان از طریق غنایم جنگی بر ثروت خود می افزودند ولی بارشده علم تجربی و صنعت ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می آید نه جنگ. بنابراین جنگ امری عارضی و تحمیلی است.
- ۳- چرا در قرن بیستم نظریه ی اگوست کنت درباره علل بروز جنگ رد شد؟ **جواب:** زیرا ادو جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸) و دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵) با صدمیلیون تلفات و استفاده از سلاح های شیمیایی و اتمی اتفاق افتاد.
- ۴- یکی از مهم ترین عوامل وقوع جنگ های جهانی را بیان کنید. **جواب:** رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری، زیرا سرمایه و صنعت نیاز به بازارهای مصرف و نیروی کار ارزان داشت.
- ۵- طرف های درگیر در دو جنگ جهانی رفتار خود را چگونه توجیه می کردند؟ **جواب:** در قالب ایدئولوژی های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی رفتارشان را توجیه می کردند. (توجیهی که ریشه در فرهنگ غرب داشت).

- ۶- پس از شکست یکی از طرفین و پایان جنگ جهانی دوم رقابت کشورهای اروپایی چگونه ادامه یافت؟ **جواب:** ۱- صلحی پایدار استقرار نیافت. ۲- بین متفقین دیروز جنگ سرد سایه انداخت. (در مناطق پیرامونی جنگ گرم ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی، یعنی اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی رونق بخشید)
- ۷- جنگ سرد تا چه زمانی ادامه یافت؟ **جواب:** تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی
- ۸- تداوم جنگ سرد چه تاثیر اقتصادی بر بازار داشت؟ **جواب:** بازار بخش وسیعی از اقتصاد کشورهای صنعتی یعنی اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی را گرم می کرد.
- ۹- پس از فروپاشی بلوک شرق محورهای عملیاتی جنگ چگونه تغییر کرد؟ **جواب:** محورهای عملیاتی جنگ و خون ریزی را از کشورهای غربی و ایدئولوژی ها و مکاتب غربی به فرهنگ ها و تمدن هایی منتقل کرده اند که در دوران استعمار تحت سلطه و اقتدار جهان غرب در آمده بودند.
- ۱۰- نظریه هانتینگتن چه نام داشت و توجیه گر چه چیزی بود؟ **جواب:** نظریه جنگ تمدن ها که عملیات نظامی قدرت های غربی را در قبال مقاومت های کشورهای غیر غربی توجیه می کرد. منشاء اصلی درگیری ها در جهان را عامل فرهنگی می دانست. بزرگترین تهدید جهان غرب را اسلام می دانست.
- ۱۱- بحران های اقتصادی چه چالش های به دنبال دارد؟ (چه ویژگی هایی دارد؟) **جواب:** ۱- قدرت خرید مردم و مصرف کنندگان به شدت کاهش می یابد. ۲- تولید کنندگان بازار فروش خود را از دست می دهند. ۳- کارخانه ها تعطیل می شوند و کارگران بیکار می شوند. ۴- نامتعادل شدن سیستم عرضه و تقاضا و از بین رفتن بازار مصرف
- ۱۲- بحران های اقتصادی با چالش های فقر و غنا چه شباهت و تفاوتی دارند؟ **جواب:** شباهت: هر دو هویتی اقتصادی دارند. تفاوت: فقر و غنا چالشی مستمر و ذاتی فرهنگ غرب است ولی بحران های اقتصادی اغلب دوره ای، مقطعی و عارضی اند.
- ۱۳- منظور از مفهوم شمال - جنوب چیست؟ **جواب:** چون بیشتر کشورهای صنعتی و پیشرفته در نیمکره شمالی قرار دارند و کشورهای فقیر در نیمکره جنوبی تقابل کشورهای غنی و فقیر به تقابل شمال و جنوب تعبیر می شود.
- ۱۴- چرا مفهوم شمال - جنوب بعد از جنگ جهانی دوم بیشتر به کار برده شده است؟ **جواب:** زیرا برخی از اندیشمندان معتقد بودند که چالش بلوک شرق و غرب چالش اصلی نیست بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است.
- ۱۵- اصطلاحات سیاسی که نشان دهنده ی چالش بین کشورهای غنی و فقیر را نام ببرید. **جواب:** شمال - جنوب ، جهان اول و دوم و سوم ، کشورهای توسعه یافته و عقب مانده ، کشورهای مرکز و کشورهای پیرامون ، کشورهای استعمارگر و استعمارزده
- ۱۶- منظور از کشورهای جهان اول جهان دوم و جهان سوم چیست؟ **جواب:** جهان اول کشورهای سرمایه داری بلوک غرب جهان دوم: کشورهایی که در بلوک شرق قرار داشتند. جهان سوم: کشورهای که خارج از دو بلوک قبلی هستند ولی تحت نفوذ آنها واقع می شدند.
- ۱۷- منظور از اصطلاح کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته یا عقب مانده چیست؟ این اصطلاح اشاره به چه نکته ای دارد؟ **جواب:** کشورهای صنعتی و ثروتمند کشورهای توسعه یافته نامیده می شوند و کشورهای دیگر در مقام مقایسه با آنها توسعه نیافته یا در حال توسعه یا عقب مانده نامیده می شوند. به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه یافته الگوی کشورهای دیگرند و باید مسیر آنها را ادامه دهند.

- ۱۸- منظور از اصطلاح مرکز- پیرامون چیست؟ چه کسانی این اصطلاح را به کار می برند؟ **جواب:** کشورهای مرکز کشورهای پیشرفته و توسعه یافته کشورهای پیرامون کشورهای توسعه نیافته اند. کسانی که معتقدند کشورهای پیرامون به سبب نوع عملکرد کشورهای مرکزی در موقعیتی فقیرانه قرار می گیرند. جوامع غربی چالش های درونی خود را از طریق استثمار اقتصادی کشورهای غیر غربی حل می کنند. (با سرمایه گذاری مشترک و کار کارگران غیر غربی ثروت را از کشورهای پیرامونی به کشورهای مرکزی انتقال می دهند).
- ۱۹- رابطه کشورهای مرکزی (غربی) با کشورهای پیرامونی (غیر غربی) به چه شکلی است؟ **جواب:** کشورهای مرکزی با ثروتی که از کشورهای پیرامونی به دست می آورند سطح عمومی رفاه را برای کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی تامین می کنند و مشکلات حاد درونی را به بیرون مرزهای خود از طریق سرمایه گذاری های مشترک و معاهدات بین الملل انتقال می دهند (مثل الودگی های هسته ای - زیست محیطی - اعتصابات کارگری و مشکلات اتحادیه های کارگری و...) و انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکزی را تسهیل می کنند.
- ۲۰- اصطلاح استثمارگر و استثمارزده را چه کسانی به کار می برند؟ **جواب:** کسانی که چالش و نزاع بین این دودسته کشور را به ابعاد اقتصادی محدود نمی کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز نظر دارند. از نظر این گروه مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آنها نیست بلکه خودباختگی فرهنگی و الگوپذیری مقلدانه آنها از کشورهای صنعتی است.
- ۲۱- در چه صورتی دیگر بار چالش های درونی کشورهای غربی فعال خواهد شد؟ **جواب:** در صورتی که چالش های مربوط تقابل شمال - جنوب چه تقابلی جهانی است فعال شود.
- ۲۲- کاربرد دو اصطلاح بلوک شرق و غرب را با شما - جنوب مقایسه کنید. **جواب:** بلوک شرق و غرب چالشی عرضی ، موقت ، گذرا ، فرعی و درون جهان فرهنگی غرب است. ولی شمال - جنوب ذاتی ، دائمی ، اساسی و خارج از جهان فرهنگی غرب است (بین فرهنگی محسوب می شود).
- ۲۳- وضعیت نظام جهانی موجود از نظر استقرار صلی پایدار چگونه است؟ **جواب:** با توجه به نابرابری های گسترده در سطح جهانی بین کشورهای مرکزی و کشورهای پیرامونی ، چشم انداز صلح در جهان ناپایدار ، متزلزل و به نفع کشورهای استثمارگر است.

سوالات درس ۱۱

- ۱- بحران چیست و چگونه ایجاد می شود؟ پاسخ: عدم تعادل بین اجزای به هم پیوسته یک مجموعه که مانع رسیدن به هدف می شود. بحران هنگامی به وجود می آید که برخی از تغییرات درونی و بیرونی ، تعادل مجموعه (نظام) را برهم بزند و نظام نتواند با مهار این تغییرات به تعادل مجدد ، دست پیدا کند. بحران ها ، چالش های مهار نشدنی هستند. (مثال بیماری که قابل درمان نیست و به مرگ سیستم (بدن) منجر می شود).
- ۲- آیا بحران ها ، فقط در محیط خود باقی می مانند؟ پاسخ: خیر بحران ها به مناطق دیگر دنیا تسری (انتقال) می یابند.
- ۳- نمونه هایی از بحران های نظام جهانی بنویسید؟ پاسخ: بحران های زیست محیطی ، بحران های اقتصادی
- ۴- بحران های اقتصادی دارای چه ویژگی هایی هستند؟ پاسخ: قدرت خرید مصرف کنندگان به شدت کاهش می یابد ، تولید کنندگان ، بازار فروش خود را از دست می دهند. کارخانه ها تعطیل می شوند. کارگران بیکار می شوند. (بازار دچار رکود و کساد می شود).

- ۵- یک بحران اقتصادی در صورتی که مهار و کنترل نشود چه تاثیری در جامعه از خود به جای می گذارد؟ پاسخ: می تواند به فروپاشی حکومت ها منجر شود.
- ۶- سه بحران اقتصادی بزرگ دوقرن اخیر را نام ببرید. **جواب:** ۱- بحران اقتصادی ۱۸۲۰ انگلستان ۲- بحران ۱۹۳۳-۱۹۲۹ (۴۰ میلیون بیکار و هزاران موسسه ورشکست شد) ۳- ۲۰۰۸ که در حال گسترش است.
- ۷- بحران اقتصادی ۲۰۰۸ چه تاثیری بر چالش فقر و غنا داشته است؟ **جواب:** چالش فقر و غنا را گسترش داده و موجب بروز بحران های اجتماعی و سیاسی در سطح جهان شده است.
- ۸- آسیب های مربوط به فقر و غنا با بحران های اجتماعی چه تفاوتی دارند؟ **جواب:** مسئله فقر و غنا متوجه قشر ضعیف جامعه است ولی بحران اجتماعی کل نظام اجتماعی را در بر می گیرد.
- ۹- چرا اغلب بحران های اقتصادی با مسئله فقر و غنا پیوند می خورد؟ **جواب:** چون سرمایه داران با استفاده از ابزارها و اهرم هایی که دارند فشارهای ناشی از بحران های اقتصادی را به اقشار ضعیف و محروم و تولید کنندگان خرد انتقال می دهند. (به دلیل انباشت سرمایه های کلان نزد خود)
- ۱۰- انتقال بحران اقتصادی به قشر محروم جامعه چه نتایجی به دنبال خواهد داشت؟ **جواب:** ۱- افزایش دامنه مسئله فقر و غنا ۲- تحریک و مقاومت محرومان جامعه ۳- گسترش بحران اقتصادی ۴- در صورت عدم کنترل بحران موجب فروپاشی نظام های سیاسی می شود. ۵- تبدیل به بحران جهانی می شود.
- ۱۱- منظور از جنبش وال استریت چیست؟ **جواب:** به علت فشارهای تقابل شمال - جنوب و تسلط شرکت های چندملیتی و نارضایتی مرتبط با آن در ۱۷ سپتامبر ۲۰۱۱ در خیابان وال استریت که یکی از خیابان های اصلی اقتصادی امریکا در مرحله منتهن می باشد عده ای از جوانان دست به تجمع زدند که همچنان ادامه دارد. (البته جنبش ضد جهانی شدن و شرکت های چندملیتی از دهه ۶۰ میلادی شروع شد.)
- ۱۲- جنبش وال استریت مربوط به کدام یک از چالش های جهان غرب است؟ **جواب:** چالش ذاتی و مستمر بین فقر و غنا
- ۱۳- برخی مشکل سرنوشت ساز قرن بیستم را چه می دانند؟ این مشکل راناشی از چه می دانند؟ **جواب:** مسئله طبیعت و محیط زیست. این مشکل راناشی از برداشتی می دانند که انسان مدرن و فرهنگ غرب از عالم طبیعت دارد. طبیعتی که بی جان و خام است و در معرض تصرفات انسان قرار می گیرد و با تسخیر و تصرف آن انسان تمامی مشکلات تاریخی خود را حل خواهد کرد.
- ۱۴- پیامد نگاه انسان مدرن به طبیعت چه بود؟ **جواب:** انقلاب صنعتی و گسترش سریع صنعت و تکنولوژی مدرن که آسیب ها و مشکلاتی برای طبیعت داشته است.
- ۱۵- نگاه توحیدی به طبیعت چگونه است؟ **جواب:** طبیعت و هر چه در آن است، آیات و نشانه های حکمت خداوند است و همه موجودات طبیعی با ادراک و معرفتی که دارند به تسبیح خداوند مشغول بوده و به سوی او باز می گردند.
- ۱۶- طبیعت در نگاه اساطیری چگونه است؟ **جواب:** در نگاه اساطیری طبیعت ماده خام نیست، بلکه علاوه بر ظاهر دنیوی و این جهانی از ابعاد و نیروهای ماورائی نیز برخوردار است.
- ۱۷- نگاه فرهنگ های پیش از مدرن به طبیعت چه تفاوتی با نگاه انسان مدرن دارد؟ **جواب:** فرهنگ های پیش از مدرن به طبیعت نگاه غیر دنیوی داشته و برای تصرف آن از نیروهای معنوی نیز استفاده می کردند ولی انسان مدرن به دلیل

نگاه سکولار به طبیعت تصرف در طبیعت راتنها با فنون و روش های طبیعی انجام می دهد و دیدگاه معنوی به طبیعت را کودکانه می پندارد.

۱۸- بحران و چالش زیست محیطی به چه حوزه های دیگری منتقل شده است؟ **جواب:** به تدریج به حوزه های مختلف روابط انسانی و اجتماعی نیز منتقل شده است.

۱۹- آسیب های زیست محیطی چه واکنش هایی پدید آورده است؟ **جواب:** ۱- کنفرانس های بین المللی ۲- اعتراض مردمی که جنبش های اجتماعی طرفداران محیط زیست را به وجود آورده است.

۲۰- جنبش های اجتماعی که در واکنش به آسیب های زیست محیطی پدید آمدن بحران را ناشی از چه چیزی می دانند؟ چه راهکاری برای آن ارائه می کنند؟ **جواب:** الف) ناشی از فرهنگ مدرن جامعه غربی و بسترهای معرفتی آن. ب) بازگشت به رویکردهای معنوی به طبیعت، انتقاد از ریشه های معرفتی فرهنگ مدرن غرب

۲۱- چه راهکارهایی برای مهار بحران های زیست محیطی در سطوح مختلف فردی، محلی، ملی، منطقه ای و جهانی پیشنهاد می کنید: پاسخ: فردی: استفاده بهینه از منابع و امکانات اقتصادی و جلوگیری از اتلاف منابع آب و خاک و انرژی و... محلی: گسترش فضای سبز و حمل و استفاده از وسایل نقلیه عمومی... ملی: تشویق و رونق شبکه های مترو، اتوبوس های برقی، ایجاد محدودیت های تردد وسایل تک سر نشین، اجباری کردن استفاده از فیلترها در کارخانجات و... منطقه ای: توزیع مناسب منابع آبی مشترک، همکاری های در مهار ریزگردها و... جهانی: پیوستن به معاهده پاریس و رعایت مفاد آن، کاهش تولید گازهای گلخانه ای و...

سوالات درس ۱۲

- ۱- چالش های جهانی به چه ترتیبی روی می دهند؟ پاسخ: یکی پس از دیگری بدون اینکه چالش های پیشین پایان پذیرفته باشند. ابتدا چالش های اقتصادی، سیاسی، نظامی و سپس معرفتی، معنوی، اخلاقی، عاطفی و...
- ۲- علت اصلی چالش های فرهنگ غرب چیست؟ پاسخ: علت های درونی نه بیرونی، بنابراین نمی توانند علت آن را به دیگران نسبت دهند. علت چالش های غرب لایه های عمیق سکولاریستی، اومانستی و روشنگری غرب است.
- ۳- چرا در پایان قرن بیستم باردیکر شاهد گرایش به دین و معنویت هستیم؟ پاسخ: انسان نیاز فطری به معنویت، حقیقت و نیروهای ماورایی دارد و بدون توجه به این نیازهای فطری دچار بحران معنویت شد و جهت برون رفت از این بحران مجدداً به سوی معنویت بازگشت.
- ۴- فرهنگ مدرن غربی دارای چه ویژگی هایی بود؟ **جواب:** رویکرد دنیوی و این جهانی (سکولاریستی)، گرایش ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه و پوشش دنیوی امکان مطرح شدن داشتند. حوزه های تخصصی هنر، اقتصاد، سیاست و علم سکولار و دنیوی شد اما فرهنگ عمومی جامعه غربی، آن هم در محدوده زندگی خصوصاً همچنان دینی باقی ماند.
- ۵- گمان و باور غلط برخی جامعه شناسان غربی در خصوص دین چه بود؟ **جواب:** دین طی قرن بیستم از آخرین عرصه حضور خود یعنی از قلمرو فرهنگ عمومی نیز بیرون خواهد رفت، ولی در سال های پایانی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی خارج نشد بلکه شاهد بازگشت مجدد نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان ها بودند.

- ۶- منظور از مفهوم پساسکولاریسم چیست؟ **جواب:** با بحران معنویت در فرهنگ غرب در سالهای پایانی قرن بیستم شاهد بازگشت مجدد نگاه معنوی و دینی در سطوح مختلف زندگی انسان ها هستیم که از آن به افول سکولاریسم یا پساسکولاریسم یاد می کنند.
- ۷- مهم ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان چیست؟ **جواب:** نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراءطبیعی است. یک فرهنگ علاوه بر پاسخ به نیازهای جسمانی و دنیوی انسان باید به نیازهای معنوی و قدسی او نیز پاسخ دهد تا دچار بحران معنوی و پوچ گرایی نشوند.
- ۸- چرا فرهنگ غرب به آرمان های انقلاب فرانسه نرسید؟ **جواب:** چون با انکار حقایق قدسی و اصلت بخشیدن به انسان دنیوی به پوچ گرایی یاس و ناامیدی و مرگ آرمان ها و امیدها (آزادی و آرامش) منجر شد.
- ۹- گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی چه پیامدهای به دنبال داشت؟ **جواب:** ۱- برخی از نخبگان جهان غرب در جست و جوی سنت های قدسی و دینی فعال شدند. ۲- مهاجران ساکن کشورهای غیر غربی که در قرن بیستم مقهور فرهنگ مدرن بودند به سوی هویت دینی خود فراهخوانده شدند. ۳- بازار معنویت های کاذب و دروغین برای غارت میراث درهم ریخته روشنگری مدرن رونق گرفت. (مانند خرافه پرستی، شیطان پرستی، عرفان های سرخ پوستی و...)
- ۱۰- چرا اجلاس هزاره ادیان در آغاز قرن ۲۱ در سازمان ملل شکل گرفت؟ چرا در قرن بیستم چنین نشستنی اتفاق نیافتاد؟ **جواب:** چون در قرن بیستم هنوز رویگردانی از سکولاریسم گسترش فراگیر نیافته بود و وارد مراحل پساسکولاریسم نشده بودیم.

سوالات درس ۱۳

- ۱- جایگاه جهان اسلام در عصر بیداری چگونه است؟ پاسخ: جهان اسلام در عصر بیداری اسلامی به عنوان یک قطب فرهنگی و تمدنی ظاهر می شود. عبور از چالش های جهان امروز را به بشریت نوید می دهد و با مخاطب قرار دادن فطرت الهی تمامی انسان ها، مقدمات شکل گیری جهانی توحیدی را فراهم می آورد.
- ۲- هیجان انگیزترین لحظه هر پدیده اجتماعی چه زمانی است؟ پاسخ: آغاز شکل گیری آن پدیده ی اجتماعی
- ۳- مواجهه جهان غرب با جهان اسلام چگونه بوده است؟ پاسخ: جهان غرب ابتدا با سطحی ترین و ظاهری ترین لایه های هویتی خود (وجوه نظامی، سیاسی، اقتصادی، فناوری) با سایر جهان های اجتماعی از جمله جهان اسلام روبه روشد اما لایه های عمیق تر فرهنگ جهان غرب از چشم سایر اعضای جهان اجتماعی از جمله جهان اسلام پنهان ماند.
- ۴- نخستین رویارویی غرب متجدد با جهان اسلام چه هنگامی رخ داد؟ پاسخ: هنگامی که قدرت های سیاسی جهان اسلام، علی رغم رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله ای داشتند.
- ۵- نخستین رویارویی اندیشمندان و عالمان دینی با قدرت های سیاسی جهان اسلام بر چه اساسی بود؟ **جواب:** بر اساس ضرورت حفظ امنیت با آن ها تعامل می کردند.
- ۶- کدام مفاهیم فرهنگ اسلامی در حاشیه قدرت های قومی مهجور و ناتوان مانده بود؟ **جواب:** فقاقت، عدالت
- ۷- جهان اسلام در نخستین رویارویی با غرب متجدد در چه شرایطی بود؟ **جواب:** ۱- قدرت های سیاسی جهان اسلام با استفاده از مفاهیم دینی به صورت قومی و قبیله ای عمل می کردند. ۲- ارتباط عالمان دینی با حاکمانشان در حد ضرورت حفظ امنیت بود. ۳- آسیب پذیری بیشتری نسبت به کشورهای غربی پیدا کرده بودند. ۴- رجال